WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 99. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 23-го ТРАВНЯ (MAY) 1959. TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 99. VOL. LXVI.

АЙЗЕНГАВЕР ВИМАГАЄ УВАГИ СВІТУ ДЛЯ СПРАВИ ВТІКАЧІВ

Вашингтон — Президент Айзенгавер звернувся з окремим закликом до конференції для справ втікачів, яка відбувається в Білому Домі, і вимагав уваги світу для справи втікачів, яка загострюється з кожним днем і стає „хронічним" недомаганням нашого часу. Світ повинен, на думку Президента, „дійти до конечного тривкового міжнародного порозуміння" в цій справі, яка буде нерозв'язана так довго, як „довго світ терпить від політичного неспокою і агресії". В цій конференції беруть участь 160 осіб, чоловіків і жінок, представників організацій та установ, які опікуються втікачами. Між цими делегатами є і д-р Володимир Галан, президент Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, якого президент Айзенгавер 11-го травня запросив був до участи в цій конференції. Всі ці делегати мають висловити свої рекомендації, що уряд ЗДА може зробити для справи втікачів, у світі в тому році, який оголошено Роком Втікачів, і який починається 1-го липня ц. р. Деякі з учасників конференції дивувалися, чому Президент особисто не з'явився на конференції хоч на короткий час, тільки доручив своє звернення відчитати своєму урядовцеві. Перше засідання конференції відбулося в залі давнішого приміщення державного департаменту, яку називають „кімнатою індіянського миру", яка не має апаратів на охолоджування повітря і предсідник конференції віце-президент Ричард М. Нiксон дотепно заявив із цього приводу, що, здається, в тій кімнаті ніщо не сталося від тієї хвилі, коли заключували мир з індіянами. Пополуднева конференція відбувалася в приміщеннях державного департаменту, де не діяли апарати до прохолоджування, і учасники конференції знову пріли. Віце-президент заявив, що конференція має на цілі: 1) З'ясувати американському народові важливість справи втікачів; 2) Рекомендувати американському урядові, що він може зробити в цій справ;і 3) Пригадати людям, що справи втікачів це не тільки проблема для урядів, але і всіх людей, добровільних організацій та кожного зокрема. Ніксон казав, що ЗДА допомагають втікачам не із-за якихсь матеріялістичних причин, але тому, що це вже лежить в традиції цієї країни, це є її серцем, — „правдивим серцем Америки". Докладніше про американську допомогу втікачам говорив голова бюра безпеки і консулярних справ при державному департаменті Джан В. Гейнс. Він сказав, що ЗДА від кінця другої світової війни видали більше як один більйон долярів на допомогу втікачам, а більйони долярів на цю ціль видав приватно американський нарід через свої допомогові організації. Від 1945 року до ЗДА прибуло більше як 750,000 втікачів. Гейнс пропонував в цій справі: 1) Допомагати втікачам коштом коло 40 мільйонів долярів; 2) Чотири мільйони долярів видати на пекучі проблеми в зв'язку із втікачами; 3) Ухвалити новий закон про допущення до ЗДА втікачів; 4) Збільшити харчову допомогу втікачам з 10 мільйонів до 20 мільйонів; 5) Підтримувати Американський Комітет для Справ Втікачів, який співпрацює з добровільними допомоговими організаціями.

Палата прийняла ліберальну будівельну програму, не боячися Президентового вета

Вашингтон. — Палата Репрезентантів 21. травня прийняла будівельний законопроєкт більшістю 261 до 160 голосів, хоч представники уряду заявили, що Президент поставить вето проти того, щоб федеральні видатки на будівельну програму виносили аж $2,100,000,000, як це мало б статися згідно з прийнятим Палатою законопроєктом конгресмена Алберта Рейнса. В політичних колах звертають увагу на цю перемогу демократичної більшости, яка перемогла демократично - республіканську меншість. Демократи не мають потрібної більшости, щоб перемогти „вето" президента. Цей законопроєкт іде до окремої спільної конференції сенаторів і конгресменів, де мають вирівнати різниці між законопроєктом Палати, і тим проєктом, який прийняв був Сенат ще 5-го лютого ц. р.

Роздрібні продавці стверджують поважне збільшення проданих товарів

Провіденс, Ровд Айленд. — Виконний віце-президент Крайового Товариства Роздрібних Продавців Ґордон Дейкінс перевів опитування великого числа крамниць і ствердив, що ц. року продано вже на три більйони долярів більше товарів в роздрібних крамницях в порівнянні з минулим роком і передбачає, що в другій чверті цього року вартість проданих товарів збільшиться на 5 до 10 відсотків. Збільшується кількість проданих товарів в таких ділянках: готові одяги, дитячі одяги, чоловічі одяги й білля та модні додатки до жіночих одягів. Більше як половина продавців стверджує, що в їх місцевостях вже немає клопоту з безробітними. 75 відсотків власників крамниць передбачають, що і в другій половині цього року збільшуватиметься кількість проданих товарів.

КАНАДІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ ЗАВЕРШУЮТЬ СВОЮ КОНСОЛІДАЦІЮ

ЛІҐА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ УВІЙШЛА ДО КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Торонто. — У висліді консолідаційних заходів і переговорів, що велися на протязі останніх років між президією Комітету Українців Канади (КУК) та українськими національними організаціями, що не входили в систему цього Комітету, — Ліґа Визволення України, що її органом є часопис „Гомін України", вирішила приступити до Комітету Українців Канади. Про своє рішення Головна Управа Ліґи Визволення України (ЛВУ) повідомила Президію Комітету Українців Канади листом з дня 25-го квітня ц. р. і дня 8-го травня ц. р. на зборах Президії і Президіяльної Ради КУК була прийнята до Комітету Українців Канади. І президія КУК і Головна Управа ЛВУ опублікували з цього приводу окремі заяви. В заяві Президії КУК, підписаній о. д-ром В. Кушніром, як президентом й І. Г. Сирником, як ген. секретарем, стверджується, що приступлення ЛВУ до КУК є важливим актом у процесі включування до КУК тих громадських українських організацій, що залишалися досі поза його системою і на шляху до завершення повної консолідації українських сил у Канаді. В комунікаті Ліґи Визволення України, підписаний д-ром Л. Малащуком, як головою і В. Макаром, як секретарем, стверджено, що ця організація приступила до КУК у висліді довшого процесу, що виявився у зростанні і скріпленні „почуття та свідомости національної єдности, вирозуміння і толерантности, що вплинуло також на зміни в організаційній структурі та на програмові заложення КУК у напрямі обличення до повного об'єднання всіх українських національних сил у Канаді".

Домагається двох мільйонів долярів на реставрацію Залі Незалежности

Вашинґтон. — Посадник Филаделфії Ричардсон Ділворт зізнавав в Сенатській підкомісії видатків і заявив, що славна Заля Незалежности, якій підписано Деклярацію Незалежности, і сусідній з нею будинок, в якому працював перший так званий Континентальний Конґрес, можуть в найближчому часі завалитися, якщо не переведеться негайно повної реставрації цих історичних будівель. В Конґресі нараджуються над законодавством про призначення двох мільйонів долярів на відновлення тих будівель, стан яких з кожним днем погіршується. „Я запевняю вас, що ця моя заява не є перебільшена, хоч вона може викликати оправдане здивування.

Щораз то більше використовують соняшну енерґію

Ню Йорк. — З промислових кол стверджують цілий ряд способів використовування соняшної енергії для щоденного вжитку і одночасно передбачають, що незабаром можна буде варити харчі, огрівати доми та порушувати всякі домашні машини при допомозі цієї енергії, бо американський промисл пильно працює над цією проблемою. Гадають, що ця ділянка промислу стане більйоновим підприємством, бо тепер вже користається з соняшної енергії в таких випадках: 1. Соняшне радіо, батерії якого беруть енергію від Сонця, і перемінюють її в електричну енергію. 2. Соняшний годинник, який виставлений на діяння Сонця впродовж одного тижня, дає йому енергію, потрібну на цілий рік. 3. Соняшний запалювач цигарок. 4. Соняшний рожен, який пече м'ясо, черпаючи від Сонця енергію. 5. Така сама піч до варення харчів. 6. Огрівання домів соняшною енергією. В Каліфорнії і Мехіко вже тепер численні доми є огрівані Сонцем. Соняшною енергією послуговуються і в численних випадках в різних промислах.

Фармерська земля подорожчала на 8 відсотків

Вашингтон. — Департамент рільництва стверджує, що в році, який закінчився 28-го лютого ц. р. вартість фармерської землі збільшилася на 8 відсотків, а в порівнянні з роками 1947-1949 ця вартість збільшилася аж на 68 відсотків. На подорожчання фармерської землі склалися такі причини: 1. Давня віра в те, що земля є доброю інвестицією капіталів. 2. В минулому році почав був збільшуватися фармерський прибуток. 3. Власники фарм або їхні керівники почали скуповувати менші фарми на те, щоб збільшити свої фарми для вможливлення на них запровадити найновіші технологічні винаходи. Згідно з цим звітом передбачається зріст цін на фармерську землю і в цьому 1959 році. 1-го березня 1959 р. фармерську землю і будинки в цілій державі оцінювали на 125.1 більйона долярів, а рік тому на 116.3 більйона долярів. Вартість одного акра цього року виносить 108.11 дол., а минулого року акр землі коштував пересічно 100.39 дол.

В Ню Йорку створено місцевий комітет для відмічення Мазепинських роковин

Ню Йорк. — Минулої середи 20 травня 1959 створився тут окремий комітет для відмічення Мазепинського року в нюйоркській метрополії. На спільному засіданні представників Об'єднаного Комітету Американсько - Українських Організацій м. Ню Йорку, — Відділу УКК, репрезентованому І. Винником, Р. Крупкою і сот. П. Содоль-Зілинським та представників Мистецько-імпрезової комісії ЮКОМА в особах п-ні Ольги Соневицької, і проф. С. Литвиненка та членів президії крайового ЮКОМА, а саме голови проф. В. Січинського, містоголови ред. В. Мудрого і секретаря д-ра Я. Падоха утворено окремий місцевий ЮКОМА при згаданім Об'єднанім Комітеті, та обрано його управу, в склад якої увійшли, як голова І. Винник, містоголови ред. Р. Купчинський і сот. П. Содоль - Зілинський, секретар Леся Храплива, касир С. Чума та пп. Ольга Соневицька, Іванна Бенцаль, Роман Крупка і Я. Падох. Вирішено влаштувати святочну академію, получену з театральною виставою, в дні 4 жовтня ц. р. В програму академії ввійдуть м. ін. деклямація творів, присвячених гетьманові Мазепі в чотирьох мовах: українській, англійській, французькій і німецькій, суїта Ліста виконана на фортепіяні, вистава виконана групою театральних мистців з Филаделфії під орудою пп. Паздрія і Кононова та ін.

Гаммершилд проти висилки військ ОН до Берліну

Об'єднані Нації, Н. Й. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд рішуче спротивився пропозиції совєтського прем'єра Нікити С. Хрущова, щоб у Берліні стояв гарнізон військ ОН. Гаммершилд сказав на пресовій конференції, що це не була б здорова розв'язка справи Західнього Берліну, хоч і не згадував, що пропозицію вислати до Зах. Берліну війська ОН, замість теперішніх військ західніх союзників, зробив був давніше Хрущов, а тепер її повторив совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико в розмові з англійським міністром закордонних справ Селвином Ллойдом. Гаммершилд вже давніше був проти того, щоб ОН висилали війська до Західнього Берліну, але він сказав, що ОН могли б виставити своїх обсерваторів, якщо б це було потрібне, в західньому Берліні.

Канада підготовляється до цьогорічних вакацій із королівською парою

Оттава. — Тут, і по цілій Канаді, приготовляються до вітання англійської королівської пари Єлисавети II і її чоловіка князя Филипа, які будуть сенсацією цьогорічних вакацій, і стягнуть на північ велике число американських туристів, що схочуть на власні очі побачити англійську королівську пару. Королева і князь прибудуть до Канади 18-го червня і залишаться там до 1-го серпня. 26-го червня королева Єлисавета II і президент Айзенгавер відкриють морський шлях св. Лаврентія в Монтреалі. Але туристи прибудуть до того міста, „Парижу Північної Америки", на два дні вчасніше, щоб побачити паради, які там відбуваються в день св. Івана Хрестителя, бо те свято відзначають там дуже святково. 2-го липня королівська пара буде присутня на Шекспірівському Фестивалі в Стретфорді, Онтаріо, який триває від 29-го червня до 19 вересня. Американські туристи вже тепер масово замовляють собі готелі та транспортові засоби, щоб у вигідному для себе місці побачити англійську королівську пару.

Захід знає про стан ракетної зброї в Совєтах

Бонн. — Проф. Герман Оберт, один із найвидатніших німецьких спеціялістів в ділянці керованих ракет, який три роки працював в американській централі дослідів над ракетами, вернувся в листопаді мин. року до Західньої Німеччини і тепер дав доповідь в її столиці. Він заявив, що сумнівається дуже, щоб Совєти змогли зберегти свою перевагу над З'єдиненими Державами в ділянці розвитку і продукції ракет. В Америці — сказав він — знаменито поінформовані про стан ракетної справи в Совєтах. Американські рішальні чинники знають — твердив проф. Оберт — про такі подробиці ракетних військових совєтських таємниць, що їх в СССР знає тільки 5-6 осіб. Проф. Г. Оберт був проти самостійного досліджування ракетної проблеми в Західній Німеччині, бо для цього німці — казав він — не мають тепер ані грошей, ані технічних можливостей. Але він радив тісно співпрацювати в цій справі з Америкою.

Альжирські араби дістануть зброю від китайських комуністів

Об'єднані Нації. — Обсерватор альжирського екзильного націоналістичного уряду при Об'єднаних Націях, Абдель Кадер Хандерлі, заявив, що 9-тичленна делеґація альжирських націоналістів, яка їздила до комуністичного Китаю, „успішно" закінчила свої тамошні переговори. Комуно-китайський уряд зобов'язався постачати альжирським націоналістам зброю в їх визвольницькій війні проти Франції. При цій нагоді названий альжирський речник знову оскаржував уряд ЗДА, що він веде „дволичну" політику, бо, мовляв, з одного боку деклярує невтральність супроти альжирсько-французького спору, з другого постачає Франції зброю та спиняє достави зброї для альжирських повстанців. Ті самі закиди зробили кілька днів тому три члени згаданого екзильного уряду альжирських націоналістів, які прибули до Марокко для розмов з марокканським королем Мохаммедом і його урядом. З американських кол вияснюють, що французьда армія має багато американської зброї і виряду ще з часу останньої світової війни. ЗДА застерігаються при теперішніх своїх доставах зброї будь-яким країнам, щоб вони не переступали зброї комусь іншому, але американської зброї, уніформів, возів і т. д. є так багато скрізь у світі, що дуже трудно перевірити, як вона комусь попалась. Щодо зброї від китайських комуністів, то справа не в самій зброї, а в її доставі. Західні коментатори сумніваються, щоб ця зброя могла дійти до Альжиру.

Король Ірану відвідує Голландію

Амстердам. — Король Ірану Різа Палеві, закінчивши свої відвідини в Англії, прибув з офіційною візитою до Голландії. В порті Амстердаму ждала на нього королева Юліяна з своїм чоловіком князем Бернардом і членами уряду. Хоча падав дрібний дощ, вони їхали вулицями у відкритому повозі, запряженому шестернею карих коней. Десятки тисяч голландців захоплено вітали іранського короля й свою королеву. Іранові залежить на встановленні приязних взаємин з Голландією, а це лежить також в інтересах Голландії, яка, втративши великі мастки та ринок збуту в Індонезії, шукає нових ринків.

Радіяція спричиняє неплідність дітей в лоні матері

Вашингтон. — Д-р В. Л Рассем із Крайової Лябораторії в Овк Ріджі ствердив, що виставлення на рентґенове проміння дівчаток - немовлят у віці трьох місяців перед народженням може спричинити повну неплідність цих дівчат. Про свої досліди він реферував на зборах Крайової Академії Наук. Д-р Рассел разом із іншими науковцями переводив досліди над діянням радіяції залежно від того, в якому віці є миша. І так за два тижні після народження розродчі тканини в самички миші дуже вразливі на радіяцію. Цей вік миші відповідає людським немовлятам у третім місяці перед народженям, коли навіть найменша радіяція є дуже шкідлива і нищить розродчі тканини ненародженої дівчинки.

ГЕРТЕР ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ БЕЗПІДСТАВНИХ ОБВИНУВАЧЕНЬ Й ІНСИНУАЦІЙ ҐРОМИКА

Кр'стіян А. Гертер

Женева. — Державний секретар ЗДА Крістіян А. Гертер виступив в четвер, дня 21-го травня з незвичайно гострою відповіддю на обвинувачення совєтського міністра закордонних справ Андрея Ґромика. Гертер засудив рішуче стосовану Ґромиком тактику безупинних, позбавлених будь-яких підстав, обвинувачень й інсинуацій і перестеріг його, що він мусить ці атаки припинити, бо вони причиняються до все більшого міжнародного напруження. Виступ Гертера, що відбувся під час десятої сесії міністрів закордонних справ, був відповіддю на висловлені кілька хвилин перед тим твердження Ґромика, що вся Західня Німеччина покрита ракетними базами і що держави Північно-Атлантійського Пакту приготовляють воєнну аґресію. Якщо Ґромико продовжуватиме ці свої обвинувачення й інсинуації, то це знівечить — на думку Гертера — будьякі вигляди на успіх започаткованих тепер переговорів і причиниться до дальшого поглиблення міжнародного напруження у світі. На цій же десятій сесії, перед виступом Гертера, була обговорювана справа міжнародної контролі над евентуальними загальнонімецькими виборами, які мали б бути одним із перших кроків в напрямку до об'єднання поділеної Німеччини. Згідно з пляном держав Заходу, надзірна комісія для цих виборів мала б складатися або із репрезентантів Об'єднаних Націй і репрезентантів Західньої і Східньої Німеччини, або тільки з репрезентантів чотирьох великодержав й обидвох Німеччин. В дискусії над цією справою міністер закордонних справ Великої Британії Селвин Ллойд заявив, що британський уряд не мав би нічого проти, щоб така комісія складалася тільки з представників невтральних держав. Ідучи на таку концесію, Ллойд водночас із цим з'ясував у чотирьох точках такі основні вимоги для дальших переговорів у справі Німеччини: 1) однозгідність у питанні об'єднання Німеччини, 2) конечність відбуття таких чи інших загально - німецьких виборів, 3) погодження, щоб справа виборчого закону була устійнена представниками обидвох частин Німеччини і 4) однозгідність у питанні конечности підписати такий чи інший мировий договір, із Німеччиною. Забираючи голос в дальшій дискусії, Ґромико не присвятив ніякої уваги цим суґестіям, а натомість виступив із гострою атакою на західні держави, обвинувачуючи їх в готуванні воєнної аґресії.

В Іраку продовжується боротьба комуністів і їх противників за впливи

Багдад. — Одна з чотирьох політичних партій в Іраку, Національно - Демократична, яка насправді є ліво-ліберальною, але не комуністичною, оприлюднила заяву, що вона готова зректися всякої політичної активности і припинити своє існування, якщо цього захоче голова уряду і фактичний диктатор країни, генерал Абдул Карім Кассім. Цей заклик вважають тактичним маневром, скерованим проти комуністів, бо Комуністична партія поставлена тепер перед дилему: або потвердити також з свого боку таку саму готовість і в такому випадку зректися свого самостійного партійного існування, або наразитися на закид, що партія противиться бажанням надзвичайно популярного в народі Кассіма. Формально, за існуючою ще від часу монархії забороною, в Іраку „нема" політичних партій. Фактично, зараз після кривавої революції в половині липня мин. року, п'ять тамошніх партій відновили своє існування. Із них — дві націоналістичні партії запропонували, щоб — за зразком З'єдиненої Арабської Республіки Нассера — всі партії скасувати і створити одну „Національну Унію" під проводом Кассіма. Тепер до цього проєкту присднaлася згадана Національно-Демократична партія та, мабуть, приєднається і партія курдів. Сам ген. Кассім заявив був, що відносини в Іраку ще не дозріли до демократичного режиму з існуванням багатопартійної системи. Від його становища до справи існування партій і їх свобідного діяння та від його рішення щодо поширення уряду і прийняття туди нових членів — залежить розвиток розгри між комуністами в Іраку та протикомуністичними елементами.

В АМЕРИЦІ

● **Колишній дорадник** Президента в справах роззброєння, Гаролд Е. Стассен дістав республіканську номінацію на посадника Филаделфії. Стассен заявив, що постарається перемогти теперішнього демократичного посадника у виборах, що відбудуться в листопаді ц. р.

● **Команда армії повідомила,** що в липні цього року покличе до військової служби 8,000 рекрутів — на 2,000 більше як у травні і червні ц. р., бо число осіб, що добровільно зголошуються до служби в армії зменшилося. Армія нараховує тепер 879,000 вояків, а від 1-го липня матиме 870,000.

● **Голова Крайової Гіпсової Компанії** Мелвін Бейкер заявив, що цього року почнуть будувати 1,300,000 нових домів, вартість яких виноситиме понад 50 більйонів долярів.

● **Нюйоркський посадник** Роберт Б. Ваґнер заявив на відкритті вишколу інстукторів повітряної оборони, що місто Ню Йорк не має фондів на побудову протилетунських сховищ і тому федеральний уряд мусить прийти з допомогою в цій справі.

● **Бюро публічних шляхів** у департаменті торгівлі повідомляє, що найбільше авт зареєстровано 1958 року в Каліфорнії — 7,013,163 і в Ню Йорку — 4,876,428. Усіх авт в ЗДА було зареєстровано — 68,299,408 — на 1,7% більше, як у 1957 році. Але в Ню Йорку є більше автобусів, як в Каліфорнії.

● **Крайове Протипожежне Т-во** повідомляє, що в 1958 році у ЗДА і Канаді сталося 356 великих пожеж, які спричинили матеріяльні шкоди на 295 мільйонів долярів. В 1957-му році більших пожеж (будинків, фабрик, лісів) було 422, а шкода ними спричинена, становила 350 мільйонів долярів.

У СВІТІ

● **Голова ливанського парляменту** запропонував покликати до Ливану колишнього міністра закордонних справ тієї країни, президента останньої Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй Чарлза Маліка, щоб той публічно покаявся за те, що відвідав павільйон Ізраїлю на торговельній виставці в Ню Йорку. Ливанський уряд в окремому комунікаті пояснив, що Малік не репрезентує Ливану.

● **Східньо - німецька сторожа** на кордонному пункті припинила на кілька годин поворотний рух німців, що їздили в минулу суботу й неділю до Східньої Німеччини на відвідини своїх кревних. На автостраді Берлін - Гельмштед авта вишикувались на 5 миль.

● **Муса Арафа,** міністер публічних робіт в Об'єднаній Арабській Республіці веде в Москві переговори в справі т. зв. Асванської греблі над Нілем, на яку Совєти дали частинно фонди і яку хочуть будувати власними інженерами. Єгипетська преса пише, що в переговорах „виринули деякі розбіжності поглядів з совєтськими інженерами" Муса Арафа заповів, вже цього року або зараз з початком 1960 року, незалежно від вислідів переговорів, почнеться будова греблі, яка має радикально поліпшити економіку Єгипту.

● **Англійський прем'єр Мекміллен** дістав від 20 іміґрантських організацій в Англії листа з гострими закидами проти поліції, яка допустила до такого загострення расистських відносин в країні, що минулої неділі вбито на передмісті Лондону молодого мурина. Іміґрантські організації називають цю подію наслідуванням американського Литтл Року чи недавнього лінчу, переведеного над мурином у стейті Міссісіпі.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25
В Джерзі Ситі і закордоном:		Jersey City and Foreign Rates:	
На рік	$ 14.00	One year	$ 14.00
На пів року	7.50	Six months	7.50
На три місяці	4.00	Three months	4.00

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕТЛЮРА Й КОНОВАЛЕЦЬ

Місяць травень був фатально злощасним місяцем для провідників та видатних діячів новітнього українства і трагічними датами записався в аналах української історії. Дня 25-го травня 1926 року кулі московсько-комуністичного агента порвали нитку життя Голови Уряду УНР й Головного Отамана її військ Симона Петлюри, а через 12 років, дня 23-го травня 1938 року, від московсько-комуністичної бомби згинув на роттердамському бруку кол. командант Корпусу Січових Стрільців і голова Проводу Організації Українських Націоналістів полк. Євген Коновалець.

Минають роки й десятиріччя — з дня смерти Голови Уряду УНР і Головного Отамана С. Петлюри пройшло вже тридцять три роки, двадцять і один проминув від смерти полк. Коновальця в Роттердамі, — але постаті їх, тих, що згинули з рук ворога, як керівники визвольної боротьби України — займають усе видатніше й достойніше місце в пантеоні українських національних героїв і в серцях волелюбного українства. Імена їх стали прапорами, що ведуть українців на дальші змагання і бої за здійснення визначеної ними мети, гасла їх залишаються й надалі програмою політичної і збройної боротьби за визволення української нації з московського ярма. Обидва вони, хоч і не живуть очолюють ще й сьогодні українську політичну еміграцію у вільному світі, обидва репрезентують її незалежницьку ідеологічну й організаційну цілеспрямованість.

Кулі насланого Москвою вбивника, що від них 25 травня 1926 року згинув на паризькому бруку Симон Петлюра, були спрямовані передусім проти нього, як голови Української Народної Республіки і як Головного Отамана її військ. Тож у ті роки Симон Петлюра був живим усіблениям і репрезентантом української державної ідеї і традицій, і саме це визначає його місце, його вагу і значення у щорічному вшануванні трагічних роковин його смерти що стали водночас із цим щорічними політичними манифестаціями визнавців і прихильників цієї ідеї, борців за її здійснення. І тому місце і значення Симона Петлюри у святкуваннях пам'яти Героїв і Вождів окремішнє — основніше і загальніше.

Полковник Євген Коновалець, що дня 23-го травня 1938 року згинув у Роттердамі від приготованої московськими агентами пекельної машини, здобув собі місце в історії модерного українства, як командант однієї із найкращих військових формацій і як організатор та керівник підпільної Української Військової Організації в 1921 році, а потім як провідник Організації Українських Націоналістів, створеної 30 років тому на віденському Конгресі в січні-лютому 1929 року. І він і ведені ним підпільні організації були продовжувачами збройної боротьби за державність України, започаткованої й веденої в 1917-1920 рр. і пропаґованої потім — уже на еміграції — Головним Отаманом Симоном Петлюрою. На знівечення, на знищення ідеї збройної боротьби і політичного руху, очолюваного полк. Євгеном Коновальцем, була спрямована роттердамська бомба, і це теж визначає його місце і ролю і в пантеоні видатних історичних постатей України і в щорічних святкуваннях його пам'яти.

Хоч і різні були своєю державною вагою і своїм політичним значенням обидва великі покійники — Симон Петлюра і Євген Коновалець, — в пам'яті сучасних українських поколінь їх об'єднує не тільки їхня відданість ідеї збройної боротьби, провідниками й ідеологами якої вони були, але і їхня смерть, що спостигла їх з рук одного ворога, ворога не тільки їх особистого, не тільки репрезентованих ними державних традицій і збройних формацій, але й багатовікового смертельного ворога української нації і її державної самобутности та суверенности.

Об'єднуючися у святкуваннях їхньої пам'яти, спільними імпрезами в місяці травні, українці у вільному світі і визнавці репрезентованих Петлюрою і Коновальцем ідей і традицій об'єднуються водночас і в своїй відданості цим ідеям і традиціям й у своїй рішучості продовжувати збройну боротьбу, започатковану ними проти спільного ворога усього українського народу й усього вільного світу.

ВИМОГА ОДНОСТОРОННЬОГО РОЗЗБРОЄННЯ

Напередодні Женевської конференції міністрів закордонних справ Нікіта Хрущов дав ще один зразок характеристичної для большевиків дипломатії: в пресовому інтерв'ю погрожував „стерти з лиця землі" Західню Німеччину вісьмома водневими бомбами, а другим накладом таких бомб зробити те саме з рештою Західньої Европи. В першу чергу, заповів він, упадуть жертвою ті країни, які дозволять Америці встановити у себе атомові й ракетні бази. По тій самій лінії свого партійного зверхника-наказодавця пішов у Женеві Андрей Громико. У своїй програмовій промові минулої середи він таврував „останні заходи, скеровані на насильне встановлення американських атомових і ракетних баз на чужих територіях і на атомове озброєння західньо-німецької армії". Того ж самого дня, в своїй понад годинній „приватній" розмові з західньо-німецьким міністром закордонних справ, Громико знову повторив ті самі оскарження, закинувши Західній Німеччині, ніби вона хоче „сторпедувати" теперішню Женевську конференцію, ставлячи Совєтський Союз перед доконаним фактом свого атомового і ракетного озброєння.

Ця остання серія совєтських погроз і лайок стосується безпосередньо підписаної минулого тижня в Парижі умови між ЗДА і не тільки Західньою Німеччиною, але й з Голляндією, Данією та Норвеґією, про вишколювання американськими фахівцями військовиків цих країн у користуванні атомово-ракетною зброєю. Те саме стосується Італії, Греції і Туреччини. Генеральний секретаріят Північно-Атлантійського пакту (НАТО) у відповідь на совєтські погрози пригадав, що вишколювання військовиків країн-членів НАТО в користуванні модерною зброєю не є ніякою новиною і ніяким протисовєтським актом. У відповіді НАТО наведено постанову з-перед двох років про впровадження в збройні сили НАТО тієї модерної зброї, що її давно мають і щораз більше розбудовують совєтські збройні сили. Совєти самі нахвалялись своїми ракетами з найдальшим засягом, а в тому самому інтерв'ю, в якому Хрущов погрожував „стерти" Західню Німеччину й Европу, він запевняв, що ЗДА „не є вже недоторкальними". Кремлівські диктатори вважають за річ самозрозумілу, що Совєтському Союзові вільно мати атомову зброю різних родів, вільно мати й ракети з атомовими „головками". Але вони виключають це право для всіх інших держав. Коли ж вони з бідою готові признати його Америці, в якої викрали атомову таємницю, то заперечують права Америки на летунські й ракетні бази в будь-яких інших країнах. А вже пароксизм люті викликає у них вістка ,що скандинавські держави, Голляндія, Італія, Греція й Туреччина рішили приспішено дозброїти свої армії модерною зброєю, хоч і в куди меншій мірі, ніж озброєна нею совєтська армія!

Оця подвійна мірка віддавна характеризує совєтську політику супроти зовнішнього світу. На щастя, вона не тільки не застрашує, але, навпаки, приспішує процес дозброювання західніх країн, які слушно бачать в тій політиці смертельну для себе загрозу. За даними, що їх проголосив недавно Гансон В. Болдвін, до кінця цього року европейські члени НАТО матимуть половину, а то й дві треті із 100 ракетних куренів (батальйонів) всіх типів, заплянованих на 1963 рік. Здебільша це т. зв. тактичні ракети з коротким засягом, але є між ними й ракетні батальйони з далекосяжними ракетами типів „Тор" і „Юпітер" (на 1,500 миль, себто 2,250 клм). Три військові з'єднання матимуть ракети „Матадор" засягом 700 миль, крім цього існують з'єднання протилетунських ракет „Ніке" (Найк)-„Аякс" та ракетна артилерія „Чесного Івана" (Онест Джан). На терені Західньої Німеччини встановлено два курені з ракетами „Редстон" засягом на 200 миль, а суходільна армія озброєна ще ракетами „Корпораль" на 90 миль.

Як виглядає атомово-ракетне озброєння совєтських збройних сил в межах СССР та на території його сателітів — Польщі, Східньої Німеччини і ЧСР з прицілом проти Західньої Европи, в Болгарії і Румунії проти Греції і Туреччини та в Альбанії проти Італії — про це, очевидно, комуністична преса не згадує ані словом. Але скрізь там, як твердить західня преса, існують совєтські бази. В Східній Німеччині Совєти втримують 10 змоторизованих піхотних дивізій, 10 танкових дивізій, дві артилерійські дивізії і 9 протилетунських дивізій, — не враховуючи східньо-німецької армії, вишколеної та озброєної Совєтами і підпорядкованої вищому совєтському командуванню.

Після того, як західні держави безпосередньо по закінченні війни в 1945 році тотально здемобілізувались, Совєти загарбали пів Европи, зліквідувавши фактично суверенність і підпорядкувавши собі три балтійські і шість середньо-европейських держав плюс частина Німеччини. Зробивши раз помилку, Захід вистерігається повторити її й прийняти совєтську тезу, що міжнародне роззброєння не зобов'язує Совєтського Союзу.

СЛОВА, ЩО ПРОСТІ...

Слова, що прості і суворі,
Як величність того Різдва,
Що нас у горінні, не в горі,
Порвало і ще порива.

Товаришу, любий мій, брате,
Хіба упокорить нас це?
Хто вмів
справедливо карати,
Той дивиться
смерті в лице!

Для тих, що нікчемні і кволі
Заквилять про зламаний цвіт —
Невгнутість нашої волі
І нашої віри граніт!

У стінах будинку старого
Зростає і зводиться чин
І єсе обличчя з одного,
І німо могутен один.

Нікому, ніколи не стерти,
Що сріблом ясної сурми:
— Шкодуємо тільки,
що вмерти
У друге
не зможемо ми!

О. ОЛЬЖИЧ

Е. Мацях

АНГЛІЙСЬКІ РІЗНОМАНІТНОСТІ

Лондон. — Британці, які в останньому столітті начебто не любили великого й героїчного, в минулих тижнях присвячують багато уваги тіням різних історичних постатей, незалежно від того, як вони в історії записані — як герої, чи як злочинці.

І так, „Сандей Експрес", настільна газета майже кожної другої англійської родини, присвячує багато своїх сторінок ... „останнім словам Гітлера".. Опакувавши леґендарними заборонами „вартового" таємниці, який через ґрати переказав „знайдене негайно спалити" — проворні видавці надали купленому матеріялові (що в його автентичності сумнівається принаймні половина читачів) посмаку сенсації, а тому забезпечили на кілька тижнів поважне збільшення тиражу і так популярного тижневика.

Щождо самих слів зламаного подіями 1945 р. диктатор розбитої німецької великодержави, то ті слова малоцікаві, якщо не рахувати, що його „пророкування" про сучасний стан в Европі майже подібні до дійсности. Навіть коли б він відгадав вправно, то наявного стану не важко було передбачити. А вже найменше цікаві слова Гітлера на адресу Черчілла, жидів і Альбіону, взятих чи то зокрема, чи як цілість.

Що найбільше цікаве, то реакція британської публіки, яка насолоджується елементом ненаситної до британства ненависти; непересічним і навіть пересічним британцям дуже приємно, що їх ненавиділи чи ненавидять, бо це для них свідчення сили і тріюмфу, хай тільки в минулому.

Другий, не менше популярний тижневик „Сандей Таймс" присвячує немало своїх сторінок пам'яті одного з маловідомих велетнів другої світової війни, командира бірманських левів „чіндітів" — ґенерал - майора Орда Вінґейта, біографія якого появилася 20 квітня ц. р. Заповідається вона стати весняним „бестселлером". Британія переплавлена традиціями, від яких іноді терпить при шуканні розв'язки пекучих проблем, розкошується незвичайним кроком підполковника палестинської адміністрації, який не завагався в тривожний час інтервеніювати в самого короля (Юрія VI), щоб на найвищому щаблі перевести в життя свої погляди, а тим самим відкрити собі дорогу до найвищої кар'єри, за яку він заробив собі таке відзначення з уст Вінстона Черчілла: „Ця людина, сповнена ґенієм, могла стати судьбоносною для імперії".. В редакційному вступі до серіялізації біографії Вінґейта сказано, що „незрівнянне провідництво командира „чіндітів" відслонює одну з найбільш хвилюючих постатей нашого часу". Ледве чи про самого Черчілла спроможеться колись більше сказати редакційний штаб „Таймсу".

Немалий відгомін у британській опінії знайшло одруження японського престолонаслідника з дівчиною із простолюддя, дармащо 20 років тому дядько принцеси Марґарити перший дав приклад, що серце можна поставити вище корони. При чому дивно, що міг це зробити правлячий, хоч і не коронований ще монарх, а не може його слідами піти принцеса, яка в черзі наслідства стоїть аж на третьому місці. В усякому разі більшість британської публічної опінії, яка бере живу участь в обсервуванні життя своєї династії, матиме ще один доказ у своїх „арґументаціях" при традиційному ватрані.

Як на британців, всі плекали великі надії на інший поворот китайської закордонної політики, міродайні рішучо забрали слово в справі Тибету, і більшість коментаторів уважає Кюндіна, 14-ту інкарнацію Шен-Ре-Зі, символом, що вилонився з китайської аґресії, вказуючи, що його вплив із екзилю буде куди більший, як колись з величних палат Лхаси. А щоденник „Дейлі Мейл" побив усі рекорди, виславши до Індії трьох спеціяльних кореспондентів, що мають слідкувати за подіями в Тибеті й новому осідку Даляй Лями.

Дивне в цьому те, що коли загал перестав цікавитися Тибетом, з моментом врятування Даляй Лями, про його дальші кроки не перестають у своїх кабінетах і поза ними дискутувати політики, які мусять вибирати сторони.

Та, здається, більше, куди більше цікавиться британська опінія зустріччю двох принцес з князем Церкви, королеви-матері і Марґарити з папою Іваном XXIII. Для англіканської більшости островів це будь-що-будь незвичайна подія, яка не сходить з уст мільйонів присяжних антипапістів.

Хоч в політиці та в економіці часи важкі, процвітає „британське почуття гумору". В його дусі сприйняла опінія емеритуру двох морських велетнів "Queen Elizabeth" і "Queen Mary." Дотепний рисівник Хрис спромігся на незрівнянну карикатуру: однокінки з покупцем старого металу на тлі доків, в яких із заякореного Сталевого Кита сходить зажурений його капітан. "How much?" — питає покупець. Як багато — це тепер основна проблема у виміні старої льокомоції на нову. Хоч це не грає вирішної ролі, бо перенаселена Британія мусить керуватися не лише елементом поплатности, але і моментом забезпечення своєї широкорозвиненої індустрії щораз новими замовленнями. Не відіграє при цьому ролі і те, що два горді кораблі, які під час другої світової війни були найкращою сполукою між обома великими союзниками, зробили своє і відходять на склад. Бо, як висловився свого часу Юрій V, „в книгах пишатиметься кожний з тих ґіґантів не так цифрою брутто-тонн, як своїм гордим іменем, красою й енерґією..."

Коли говориться немало про заслужені кораблі, з не меншою, якщо не з більшою пошаною, хай і не без критичних зауважень до того чи іншого потягнення, заговорили про Доллеса з нагоди проголошення його наступника. Може найбільш терпко затитуловані рядки вашингтонського кореспондента "Daily Mail" Дон Айдона, коли в них знаком питання злучено дві протилежності „ґеній чи невдаха?" Та всі британці погоджуються в одному, що як би воно там не було з талановитістю секретаря державно-

(Закінчення на стор. 3-ій)

О. Кобець

ОТАМАН НАШ ПОЛІГ...

(До роковин мученицької смерти Симона Петлюри).

В ту мить Дніпро спинив нестримний біг,
Запали гори в моторошну тишу:
Отаман Симон, рідний наш, поліг
На вулиці далекого Парижу...

Стих владний гук орла - степовика,
В гаю років зозуля не кувала,
Коли рука убивці з-за кутка
У чисте серце кулі спрямувала...

Не віч-на-віч, не в чесному бою,
Не в одноборстві рівних в полі брані,
Отамане, зломили міць Твою
Не люди, а недолюдки погані.

Вкраїну сум жалоби сповивав,
Журба мільйони людських серць стискала,
Як заридала Мати - удова,
За смерть Твою убивців проклинала...

Полинуть дні, мине за віком вік,
А Україна - Мати не забуде,
Що Син її, Отаман Симон, ліг
Від рук негідника, від кулі Юди.

Вогнем ненависти в довічний біг
Історія злочинство те запише,
І кров Його — до помсти клич для всіх,
Поки останній українець дише!

Юрій Таркович

СОВЄТСЬКА ВІЙСЬКОВА РОЗВІДКА

Не так давно преса принесла дуже цікаву вістку про те, що заступник шефа розвідки совєтської зони Німеччини, полковник Зіґфрід Домбровський, утік до Західньої Німеччини. Його шеф, ґенерал-ляйтенант Лінке, незабаром після того був звільнений із посади і заарештований. Полковник Домбровський розкрив величезну сітку совєтського шпіонажу в Західній Німеччині, внаслідок чого ув'язнено, за деякими даними, коло 12,000 совєтських аґентів. На пресовій конференції в Бонні Домбровський подав деякі цікаві дані про совєтську військову розвідку.

Як заявив бувший заступник шефа совєтської розвідки в Східній Німеччині, всі військово-розвідчі органи у совєтських сателітних країнах, до певної міри за вийнятком Польщі, не тільки знаходяться під контролею Москви, але по суті є відділами центральної совєтської розвідки.

Східньо-німецька військова розвідка має 4 відділи: стратеґічний, операційний, відділ опрацювання даних і відділ оперативно-технічний. Кожен відділ має свого німецького і рівночасно совєтського керівника, без згоди якого відділ не може повести ніякої акції. Совєтськими керівниками відділів є: полк Петров (справжнє прізвище Мусатов), полк. Логінов (справжнє прізвище Ігенін), полк. Бахмутов і полк. Дімітров. Командантом совєтської військової розвідки в Німеччині і рівночасно німецької розвідки совєтської зони Німеччини є ґенерал Феденко, з яким мав прямий чи посередній контакт полк. Домбровський. Цей високий розвідач-утікач декілька разів побував у Москві сам або з своїм тодішнім начальником ґен. Лінке. За даними Домбровського, шефом усієї розвідки совєтської армії є ґенерал-полковник Штеменко, а його заступником ґенерал-полковник Шалін.

Може найцікавішим з усіх є свідчення Домбровського про „співпрацю" військової розвідки з міністерством державної безпеки, тобто з органами колишнього ҐПУ-НКВД. Так, у параграфі 8 інструкції дослівно сказано: „В цій ділянці необхідні добрі відносини, одначе, необхідна і повна взаємна незалежність. Ми не повинні в жадному випадку допускати до того, щоб МҐБ втручалося в нашу розвідчу працю".

Полковник Домбровський згадував, що в ґенеральному штабі совєтської армії органи безпеки, тобто МҐБ, мають право перевіряти тільки осіб, які працюють у відділі шифрів. В працю військової розвідки МҐБ не має права втручатись.

Такі свідчення Домбровського потверджують, що теперішня верхівка у Москві після досвіду з Берією боїться, щоб МҐБ не взяло верх над партією так, як то було за Сталіна. Крім того, Хрущову потрібна подвійна контроля: контроля військової розвідки щодо дій МҐБ і навпаки. За Сталіна цього не було, мабуть тому, що він по знищенні тисяч найкращих офіцерів під час єжовщини боявся армії більше, як кого-будь, і тому весь свій терор провадив виключно через ҐПУ-НКВД, а всередині цієї терористичної організації нацьковував одну групу проти другої. Таким чином Сталін міцно тримав органи безпеки в своїх руках. Хрущов, натомість, боїться змови в органах безпеки куди більше, як армії, і саме тому після ліквідації Берії органи безпеки в СССР і закордоном перейшли дуже широку чистку. Тоді найвпливовіших із часів Берії-Сталіна чекістів розстріляно, тисячі інших ув'язнено або вислано до концентраційних таборів, — туди, куди вони повисилали мільйони людей. Від цього МҐБ, очевидно, не стало ані більш людяним, ані менш терористичним. Таке пускання крови тільки на деякий час здезорієнтувало органи терору, внесло хаотичність і певний страх в їхню працю, чим у певній мірі можна пояснити деяке зменшення загального терору по смерті Сталіна і розстрілу Берії. Але тепер шрубку знову пригвинчують.

З даних Домбровського може ще цікавим є те, що німецько-комуністичні і совєтські органи військової розвідки, точніше армійської розвідки, дуже добре оплачувані. Надзвичайно високо оцінюють передусім тих, що знають одну або більше чужих мов, — за знання кожної чужої мови додається 10 процентів до й без того високої платні.

Утеча Домбровського, якому напевно вірили і якого роками перевіряли та контролювали, заподіяла колосальної шкоди совєтській розвідці. Завдяки цьому зруйновано, а подекуди й цілком знищено совєтсько-німецьку розвідчу сітку в тій стратеґічно важливій країні і завдано великої моральної поразки всій совєтській розвідці.

До речі, Ґузенка в Канаді, Петрова в Австралії, головного розвідача Москви у Японії та інших, — ні одного з цих „великих" московських шпигунів, які подалися на Захід, Хрущову не вдалося зловити, хоч між двома світовими війнами большевицькі аґенти повбивали чи виловили майже всіх своїх розвідачів високої ранґи, які „зрадили комунізм", тобто перекинулися на сторону вільного світу. Під цим аспектом Москві у повоєнних роках таки не везе.

Втечі визначних совєтських розвідачів недвозначно виявили моральну гнилизну тих органів СССР, які мали б бути найбільш надійними. І це — одна з найбільш пророчистих ознак морального розкладу московсько-большевицької імперії.

Теодор Курпіта

ПРОТОКОЛ ГОВОРИТЬ

(У 50-ліття 221 Відділу УНС в Шикаго)

(11)

„На щось від себе" складають члени 10 долярів.

У наступнім протоколі рекордовий секретар Дмитро Гой пише: „В справі повени в краю секр заявив що він скликав збори союзових делеґатів всього явилося 6 делеґатів і нічого в ті справі ни рішино На внесеня брата Ілії Шпікули по перто бр. Процином аби продовжати далі збирати датки а гроші вислати на руки Митро. Шептицкого". І члени знов складають 11.50 дол.

Страшний голод в Україні, штучно створений большевиками в 1932-1933 рр., теж знаходить свій відгомін на сторінках відділового протоколу. На сторінці 144 читаємо: „Справа допомоги голодуючим на Великій Україні і в голичині. На зборах окружного комітету припоручено Урядови відділу, аби піти на збори. Василь Лоняк забрав слово з апелем аби ми спішили, бо хто скоро дає той в двоє дає, і нашим обов'язком єст щось дати з каси і морально помогчи а по змозі і матеріяльно".

До вибуху другої світової війни Відділ рік-річно висилає свої пожертви на різні національні потреби за морем. За свою жертвенність стає навіть почесним членом Музею Визвольної Боротьби України в чеській Празі. Кількаразово складає датки і на українське підпілля ОУН.

На своїх зборах члени не тільки переводять збірки, але обговорюють деякі актуальні проблеми. Фраґмент їх поданий на 368-ій сторінці:

„Олійницький: Ми програли свою справу бо нарід на Великій Україні небув тоді свідомий а Галичани немогли всього самі зробити. Петлюра віддав Галичину Полякам. Білецький: Воно трохи нетак. Нарід Великої України був добрий, рвався до бою але провід недописав. Що до Петлюри то він добре думав і хотів та нажаль Поляки його обманули так як все нас обманювали. Смук: Свого часу як був у нас п. полк. Євген Коновалець, то він сказав що ворогів України небоїться але боїться щоби в критичну для України хвилю ми самі невзяли себе за горло а тепер на це заноситься, бо ось вже кілька місяців говоримо над скликанням Укр. Конґресу і досі безвислiду".

Початок другої світової війни не перериває думок членів про Рідний Край. На річних зборах 1940 р. Олійницький пропонує всім оподатковуватись на 50 центів місячно, щоб було з чого покривати великі грядучі потреби українського народу.

І ті потреби дуже швидко народились. Після капітуляції Німеччини українська Америка довідується, що в Західній Европі опинилися грубі тисячі безприютних сестер і братів, і їм треба негайно подати помічну руку. По всіх місцевостях Америки, де тільки б'ється живе українське серце, йде широка акція за рятування рідних скитальців.

На місячних зборах 10 червня 1945 р. „Секретар відчитує лист в справі 100 долярів жертви на поміч нашим українським братам в Европі, яку започаткувала „Свобода" і яка апелює до поодиноких українців, так і до українських організацій, щоби складали свої жертви". 8-го липня 1915 р. „Адвокат Смук забирає слово. По переговоренню цілої справи рішено одноголосно на внесок п. Смук піддержав Бас, Кривовяз і Баран виасиґнувати на ту ціль 100 дол. із відділової каси". На чергових зборах „прочитано лист від Ліґи Американців украін. походження (Допомогового Комітету) в якім закликається всіх свідомих українців, щоби поспішили з жертвами на допомогу нашим братам. З присутних членів відізвались на той лист і зложили свої жертви слідуючі: Микола Баґрій, Ф. Васильовський і М. Гутман по 5 дол. Задеклярував М. Васильовський 10 долярів, а Мих. Дідух 5".

На річних зборах у січні 1946 р. „на внесок п. Олекса Любаса піддержав п. Николишин рішено більшістю голосів дати ще жертву 100 долярів на допомогу українським скитальцям". Таку суму ухвалюють члени і в 1947 р. На сторінці 457-ій зустрічаємо згадку про існування в Шикаго „Фонду помочі Україні". На цю тему говорить касир Відділу Д. Максимюк і признається, що „він сам його започаткував і веде і до нині зібрав на ту ціль $35.85". Загальні збори одобрюють шляхетне діло свого члена й самі ухвалюють на цей фонд 10 долярів.

Питання рідних скитальців і досьогодні не втрачає між членами Відділу своєї гострої актуальности, і йому далі присвячується в книзі протоколів немало громадського місця.

Належно оцінюючи багатонапрямну допомогову діяльність 221-го Відділу та фінансові спроможності його братської каси, мусимо признати, що та каса часто-густо переростає своє статутове основне призначення. Але саме в цьому її малому мінусі криється той великий плюс, який приносить славу тим, що її своїми членськими внесками поповнюють, і тим, що, розуміючи загальноукраїнські потреби, ухвалюють на них відповідні фонди.

Та Відділ не лише допомагає українським справам у Старому Краї й на американському ґрунті. Він зобов'язаний у першу чергу приходити з поміччю своїм членам. І він приходить.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Окружна Союзова організація в Клівленді приготовляється до Ювілею 65-річчя УНС

Клівленд. — Приблизно місяць тому відбулися загальні збори Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Клівленді замітно тим, що в них взяли участь чотири головні урядовці УНСоюзу: гол. секретар д-р Я. Падох, гол. контрольори інж. С. Куропась і П. Пуцило та місцевий гол. радний Д. Шмагала. Ці збори прийняли новий правильник окружної союзової організації, яка охоплює 15 Відділів з Клівленду і околиці, обрали нову управу, яка зміцня взялася до посиленої праці. Цей ювілейний рік УНСоюзу у його 65-ліття накладає на всі союзові клітини окремі обов'язки: відсвяткувати цей ювілей та завершити успіхом ювілейну кампанію для приєднання нових членів для УНСоюзу так, щоб в ньому було бодай 75,000 активних членів.

18-го травня ц. р. відбулася нарада окружної управи та представників Відділів, яка занялася переведенням у життя ювілейних плянів. Постановлено приготовити на неділю 4-го жовтня 1959 р. загальне громадське ювілейне свято у пошану УНСоюзу в залі Линколн Гай Скул й звернутися до всього громадянства, зокрема до всіх світських і церковних установ, з проханням не влаштовувати в той день інших імпрез, але громадно взяти участь у цьому союзовому святі, враз із членами УНСоюзу. Крім того обговорено справу виконання квот щодо нових членів, які одержали поодинокі Відділи УНСоюзу. Новий місцевий організатор УНСоюзу проф. Роман Чучкевич, який саме розпочав свою організаторську працю в Клівленді, та організатор УНСоюзу з Шикаґа п. Микола Ткачук, який прибув до Клівленду на якийсь час в організаційних цілях, допоможуть Відділам Клівлендської округи вповні виконати їх ювілейне зобов'язання. Клівленд, який із своїми 4,432 членами стоїть на четвертому місці, після Шикаґа, Ню Йорку і Филаделфії, завжди сумлінно виконував свої організаційні обов'язки супроти УНСоюзу. Немає сумніву, що виконає так само чесно і цей ювілейний.

Крім цього вирішено відбути в неділю 16-го серпня 1959 р. союзовий день на площі католицької громади, та коштами Окружного Комітету утворити стипендію та послати одного студента на Курси Українознавства, які вже в п'яте відбудуться в серпні ц. р. на Союзівці.

Дмитро Шмагала — голова, **Осипа Оліnкевич** — секретар, **Григорій Кісіль** — касир.

Д-р Д. Квітковський переобраний на голову УККА в Дітройті

26-го квітня ц. р. в дітройтському приміщенні УНДому відбулися річні збори метрополітального Відділу УККА, в яких взяли участь коло 70 осіб, із них 43 делегати окремих українських організацій міста. Збори відкрив і на них звітував за перейдений термін — голова метроп. Відділу д-р Д. Квітковський. Звіти голови та керівників окремих відділів Управи були доказом переведення поважної і корисної праці на внутрішньому і зовнішніх відтинках. Відрадним явищем за останній час був вихід Філії УККА із суто-українських границь на широке поле життя міста та затіснення взаємин із рядом визначних діячів та кіл індустріяльного Дітройту.

Збори, що пройшли у діловій атмосфері, уділили абсолюторію уступаючій Управі та подавляючою більшістю голосів схвалили список кандидатів нової Управи.

Новий склад Управи, яку очолюватиме д-р Д. Квітковський — відбиває всі громадсько - політичні українські середовища громади Дітройту і дає запоруку на успішну працю та ліквідацію існуючих окремих внутрішніх непорозумінь.

У суботу, 2-го травня відбулась перша зустріч членів нової Управи, де обговорювався ряд актуальних проблем та накреслювалися пляни праці на найближчий час.

17-го травня ц. р. заходами УККА відбулася з у с т р і ч-прийняття для вшанування кореспондента часопису „Дітройт Нюз", який постійно і прихильно інформує про життя українців Дітройту. Також приготовляється Відд. УККА до великого фестивалю міста Дітройту, де українці очолюватимуть похід усіх етнічних

Маруся Бек з Дітройту вітає співака Старицького в Шикаґо

Шикаґо (М. С.). — Минулої неділі, 17-го ц. м., при численній публіці відбувся тут незвичайно успішний концерт нашого визначного тенора, що оце втретє відбуває своє турне по ЗДА — п. Мирослава Старицького. Атракцією концерту був виступ відомої українсько-американської діячки — заступниці посадника м. Дітройт, п-ні Марусі Бек, що спеціяльно прибула на концерт і при великих оваціях публіки, виступила на сцену, та в короткій, але гарно складеній промові привітала нашого славного земляка, якому з цієї нагоди вручено великі китиці квітів.

Другий з черги в Шикаґо виступ п. Старицького пройшов з великим успіхом. Він почав свій концерт українським клясичним репертуаром (Лисенко), перейшов на старо-італійських клясиків і нім. романтиків (К а ч ч і н і, Скарлатті, Шуман). В другій частині він виступив із своєю спеціяльністю: оперними аріями з „Ріголетта", „Манон" і „Сільська честь' а після невеликого українського патріотичного і ліричного репертуару, закінчив концерт партією Андрія з „Тараса Бульби" Лисенка.

Сподіваються, що вже у вересні буде засноване Міжнародне Товариство Розвитку

Вашингтон. — З урядових кол повідомляють, що вже тепер можна мати певну надію на те, що у вересні цього року в головних пунктах буде вирішена справа заснування нової фінансової агенції під назвою Міжнародне Т-во Розвитку. засновний капітал цього товариства виноситиме один більйон долярів. ЗДА мали б дати як вкладку до цієї агенції трохи більше як третину потрібної суми, якої висота може бути пізніше збільшена. Ця нова агенція буде в близькому зв'язку з Міжнародним Банком для Відбудови й Розвитку, але вона зможе давати позички на легших умовах, ніж це робить Світовий Банк, і ці позички можна буде частинно сплачувати недолярами, тільки також і місцевими валютами тих держав, які позичають гроші. Заснування цього нового банку запропонував був сенатор - демократ Майк Монроні, а пізніше прихильно віднісся до цього проєкту секретар скарбу Роберт Б. Андерсон, який переконав представників інших держав в потребі заснувати таку фінансову агенцію. Його підтримав в цьому президент Світового Банку Юджін Б. Блек.

АНГЛІЙСЬКІ РІЗНОМАНІТНОСТІ

(Закінчення зі стор. 2)

го департаменту, який був невгнутим дипломатом, він сходить зі свого посту в моменті, коли його досвіду найбільше потрібно.

Про політику привидних успіхів свого прем'єра найплястичніше висловився карикатурист Іллінгворт, ілюструючи статтю політичного редактора "Daily Mail" Генри Ферлея, затитуловану самовизначальним „Фальшиві кроки, зроблені нами в Европі". Рисунок подає неначе старогрецький храм, на якому видніє напис „Европа". Основними підпорами храму з лівого боку є Аденауер, з правого де Голь; посередині тріщить дах, бо третя підпора Мекміллен відлетів у дипломатичну стратосферу. Ясно, як на долоні, що дахові загрожує небезпека. Ще далі йде текстом Ферлей, уважаючи, що „з огляду на висліди Мекмілленової авантурничої дипломатії", англійцям грозить небезпека бути виключеними не лише з европейського керівництва, але й з самої Европи, а ще більша загроза звисає над НАТО.

Серед консерватистів думки на цю тему дуже поділені. А тому не дивно, що молоді консерватисти й уніоністи в Лондоні запросили Мекміллена з доповіддю. Серед молоді своєї партії Мекміллен сказав: „Якщо небезпеки, які нам загрожують, великі, то не меншою є ціна", яку треба заплатити, щоб їх усунути... Вершинної конференції він не вважає за відокремлене зусилля, навпаки, він передбачає цілу серію зустрічей, в яких єдино, на його думку, можливо полагоджувати труднощі. Уважаючи, що має симпатії і підтримку мас, він буде йти вперед з глибоким переконанням у правильності своєї політики...

Коли говорити про вершини, тоді грізним ментом для дипломатичних альпіністів може послужити інша карикатура Іллінгворта. На ній Іллінгворт показує розщеплений вершок гори, з одної половини якою сходить вниз зафрасований Даляй Лама, а на другій за круглим столом сидить прем'єр Нікіта. З чепурною усмішкою споглядає туди Мекміллен, прив'язавши до себе Гертера, якого підпихає Айк. Де Голь навіть дивитись не хоче, як будуть падати відважні альпіністи, а добряга Аденауер зафрасувався гірше від Даляй Лями, який вже на певній дорозі.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 22-мільйонового майна організації!

З наших буднів

ТРИМАЙМО ФАСОН, ПАНОВЕ!

Тему до цього фейлетону віддав мені один наш молодий науковець, за що складаю йому тут подяку. Феноменальна голова, спец у високій математиці. Такий, кажуть, наш молодий Айнштайн, чи що. Інша справа, що коли він стане виводити крейдою на таблиці ті всі свої ребуси, ряди і рівняння, то я з того всього ні чорта не понімаю, але раз хлопець походить з нашого табору, то треба йому, як-не-як, дати кредит.

Цей молодий голов'яга недавно легко скомпромітувався перед американським науковим світом... Запросив він двох своїх колег з університету на вчену конференцію однієї з наших установ. Конференція відбувалася в культурній обстановці — в Українському Клюбі. На стінах висіли прекрасні картини і портрети в дорогих рамах, а на підмостках стояли скульптури та погруддя визначних осіб, що мали теж, як виявилось, своє п р а к т и ч н е призначення. Во дехто з наших земляків, замість повісити капелюха на вішалку — вчіпкав його на голову тій чи іншій скульптурі...

Виглядало це досить оригінально, хоч в американських гостей викликало ледве-помітну, іронічну посмішку.

Потім почалася конференція. Проводив нею один визначний вчений, якого всі ви добре знаєте, людина вельми заслужена в нашій науці та й у громадському житті дуже активна. Може навіть трохи заактивна Відкривши конференцію, він не віддав слова доповідачеві, але ще балакав з пів години, так що він, фактично, сам прочитав другу доповідь на ту саму тему.

Далі почалася дискусія. Пан голова насамперед уділив слова в дискусії сам собі, і ще з двадцять хвилин пописувався власною красномовністю. Коли ж, після всіх дискутантів, забрав останнє слово доповідач, можна було сподіватись, що тепер пан голова закриє збори. Але ні, бо він сказав ще „екс катедра" своє власне, заключне слово, а при цій нагоді злегка „переїхався" по доповідачеві, скритикувавши його недавно надруковану книжку, його наукову теорію.

По конференції один з американських гостей зробив таке зауваження:

— Цікаво спостерігати, що у вас академічні зібрання мають трохи інший характер, як у нас, американців. У нас голова зборів в дійсності тільки проводить ними, уділяє голосу іншим, а сам мовчить, не забирає слова. Коли ж часом бажає висловитись до теми, то зберігає в своїй опінії строгу об'єктивність, нікого не критикує, нікому не накидає своєї думки. А у вас це виходить якось інакше...

— Цього було досить, — сказав наш молодий вчений, — щоб моє лице спаленіло від сорому, і щоб я зрікся раз назавжди запрошувати на наші зібрання чужинців... Але щастя від Бога, — додав, — що ці два американці не знали української мови, а тому не розуміли, про що деякі науковці говорили! **І к о р**

„ГАЛЬКА" В КАРНЕҐІ ГОЛЛ

„Польонія Опера Ко.", під керівництвом Л. Ковальського, виставляє в неділю дня 24 травня ц. р. о год. 2.30 по полудні в Карнеґі Голл у Ню Йорку відому польську оперу Станіслава Монюшки п. н. „Галька". Вистава відбудеться для відзначення 100-річчя першого виведення цієї прем'єри у Варшаві. У виставі візьмуть участь видатні польські артисти, між ними відомий польський тенор Богдан Папроцький. Гуральські танки, мазур і польонез будуть виведені спеціяльним танковим ансамблем під проводом балетмайстра Яна Цєплінського. Музичним керівником вистави є Ян Воєводка.

Богдан Папроцький

100 долярів може здобути кожний, хто стане членом чи додатково забезпечиться на будь-яку суму в Українськім Народнім Союзі в його Ювілейнім Році 65-ліття існування. — Приділення нагороди відбудеться 31 грудня 1959 р. — Ставайте Ювілейним членом УНСоюзу!

Замість квітів на свіжу могилу Дорогої нашої
бл. п. **НЕОНІЛІ з ЛОПАТИНСЬКИХ ТЕРЛЕЦЬКОЇ**
складаємо на руки
64-го Відділу Союзу Українок в Ню Йорку,
$15.00 — на харитативні цілі.
К. і Р. СКОРОБОҐАТІ

Замість квітів на могилу
св. п. **НЕОНІЛІ ТЕРЛЕЦЬКОЇ**
зложила — $10.00
на Український Інститут у Перемишлі
п. **ОЛЕНА ВОЛОШИН**

ПЛАСТОВІ ТАБОРИ В ІСТ ЧЕТГЕМ

УПРАВА ОКРУЖНОЇ ПЛАСТОВОЇ ОСЕЛІ В ІСТ ЧЕТГЕМ повідомляє, що цього літа на Оселі відбудуться такі табори:

ДЛЯ ХЛОПЦІВ — від 27-го червня до 1-го серпня. Перший тиждень буде мати характер відпочинковий.

ДЛЯ ДІВЧАТ — від 1-го серпня до 29-го серпня. Під час хлопячих таборів буде відпочинкова оселя, або т. зв. підтабір для дівчат у віці до 12 років. (Новачок).

Під час дівочих таборів буде відпочинкова оселя, або т. зв. підтабор для хлопців у віці до 12 років. (Новаків).

Підтабори будуть приймати дітей в обмеженому числі в залежності від вільного місця.

Докладні інформації дають та приймають зголошення місцеві пластові осередки. З місць, де таких осередків немає, зголошення на табори приймає та дає інформації листовно:

WIKTOR SYHALIW, 93 Avon Ave., Newark, N. J.

Оплата за побут дітей на Оселі є $70 за чотири тижні; якщо більше дітей з одної родини їде на Оселю, оплата є по $60 від дитини. Від кожної зголошеної дитини, без огляду на скількість дітей з родини та час побуту на Оселі, є одноразова додаткова оплата по $5 на покриття обезпечення та адміністративних видатків.

Кошти подорожі покривають самі учасники таборів. З більших осередків доїзд буде зорганізований спільними автобусами.

Управа Окружної Пластової Оселі в Іст Четгем.

Українське Лікарське Товариство в Америці, ВІДДІЛ МЕТРОПОЛІЇ НЮ ЙОРК

УЛАШТОВУЄ — З НАГОДИ

Загальних Зборів Делеґатів Відділів Америки й Канади,

БЕНКЕТ -- БАЛЬ

в СУБОТУ дня 30-го ТРАВНЯ 1959 р.
В ГОД. 8:00 ВЕЧОРА
В ГОТЕЛІ С Т А Т Л Е Р. в НЮ ЙОРКУ.

Хто через переочення не одержав запрошення прошу телефонувати до д-ра **ЮРІЯ КУЦІНІРА** — AL 4-0390.

Папа таврує розбивання церковної єдности комуністами на Мадярщині

Рим. — Папа Іван XXIII у промові під час Богослужби в соборі св. Петра в минулу неділю 17 ц. м. гостро натаврував спроби комуно-мадярського режиму ввести „схізму" — за словами Папи — в Католицьку Церкву на Мадярщині, розколюючи її та штучно насаджуючи в спархіях і парохіях духовників, які втратили право виконувати душпастирські обов'язки, або таких, які взагалі духовниками ніколи не були. Папа порівняв теперішні комуно-мадярські відносини в церковній ділянці з відносинами в комуністичному Китаї. У зв'язку з цим несподіваним виступом Папи часописні коментарі пригадують, що мадярський кардинал Міндсенті перебуває від 4 листопада 1956 року в американській амбасаді в Будапешті як в екзилі, а його заступник, 71-річний архиєпископ Йосиф Ґрес хворий і не всилі виконувати своїх функцій. Цю ситуацію використовує комуно-мадярський режим. Папа протиставив розбивацьким заходам комуно-мадярського режиму заходи Апостольської Столиці, яка покликала вже підготовчу комісію для Вселенського Собору. Все ж, сам Папа признав, що треба буде „довгих місяців" для праці Комісії.

Грецька королівська пара відвідала Італію

Рим. — Грецький король Павло і королева Фридерика відвідали офіційно Рим. Це була перша візита грецького королівського дому в Італії від 1902 року і тим паче перша така візита після останньої війни, в якій Італія і Греція опинились були на двох ворожих фронтах. Тому італійці зробили все, щоб прийняли грецьку королівську пару з найбільшою парадою. Крім куртуазійно-символічного характеру цих відвідин, вони мали послужити актуальним суто політичним цілям. У товаристві короля прибув до Італії грецький міністер закордонних справ Евангельос Аверов-Тоссіза, який перевів довгі наради з італійським міністром закордонних справ Джузеппе Пелла. Річ іде — твердить преса — про покликання до життя Середземноморського пакту, який охопив би не тільки теперішніх членів НАТО — Італію, Грецію і Туреччину але й Еспанію та арабські країни північної Африки. Існують сумніви, чи до такого пакту приступила б З'єднена Арабська Республіка Нассера, який раз-у-раз проголошує ворожість всім військово-політичним бльокам. Після того, як Кипр має стати самостійною державою, до того середземноморського бльоку належав би, певно, і Кипр з його англійською військовою базою.

● Торговельно - промислове товариство в Ню Йорку вислало до 432 великих підприємств і фірм письмовий запит: як вони відзначатимуть День Полеглих і День Незалежности, які цього року припадають на суботу 30 травня і на суботу 4 липня. Більшість запитуваних підприємств відповіла, що переносять ті свята на п'ятницю 29 травня і п'ятницю 3 травня, отже в тих днях їхні працівники матимуть вільні від праці дні.